

Regeringens proposition

2001/02:95

Ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting

Prop.
2001/02:95

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 14 februari 2002

Göran Persson

Bosse Ringholm
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

Regeringen föreslår ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting för 2002. Därigenom ges dessa möjlighet att upprätthålla sysselsättningen och tidigarelägga nyanställningar. Som en följd av detta kan kommunernas och landstingens verksamheter stärkas samtidigt som en ökning av arbetslösheten motverkas. Stödet beräknas uppgå till sammanlagt tre miljarder kronor.

Underlaget för stödet utgörs av lönekostnader för verksamheter som bedrivs i egen regi med tillägg för beräknade lönekostnader i verksamheter som köps in från andra producenter. Stödet består av två delar – ett generellt stöd och ett nyanställningsstöd. Det generella stödet uppgår till 1 procent av underlaget för 2001. Nyanställningsstödet uppgår till 32,82 procent av den beräknade lönekostnadsökningen till följd av nyanställningar mellan 2001 och 2002.

Stödet tillgodoförs kommuner och landsting genom en kreditering på deras skattekonton. Det generella stödet tillgodoförs under 2002, medan nyanställningsstödet tillgodoförs under 2003.

Förslagen föranleder en särskild lag om kreditering på skattekonto av tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting. Lagen föreslås träda i kraft den 1 juni 2002.

Närmare bestämmelser om stödets utformning meddelas av regeringen.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Förslag till lag om kreditering på skattekonto av tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting	4
3	Ärendet och dess beredning	5
4	Ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting	6
4.1	Utgångspunkter för ett tillfälligt sysselsättningsstöd	6
4.2	Generellt sysselsättningsstöd	7
4.3	Nyanställningsstöd	7
5	Ekonomiska konsekvenser	8
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 14 februari 2002	9

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 2001/02:95

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om kreditering på skattekonto av tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting,
2. godkänner de föreslagna riktlinjerna för ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting.

2 Förslag till lag om kreditering på skattekonto Prop. 2001/02:95
 av tillfälligt sysselsättningsstöd till
 kommuner och landsting

Härigenom föreskrivs följande.

Tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting som beslutats av Riksskatteverket skall tillgodoföras kommunerna och landstingen genom kreditering på sådant skattekonto som har upprättats för dem enligt 3 kap. 5 § skattebetalningslagen (1997:483).

Denna lag träder i kraft den 1 juni 2002.

3 Ärendet och dess beredning

Prop. 2001/02:95

Regeringen aviserade hösten 2001, bl.a. mot bakgrund av den vikande internationella konjunkturen, ett kommunalt sysselsättningsstöd.

I denna proposition föreslås ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting. Förslagen i propositionen har beretts med Svenska Kommunförbundet, Landstingsförbundet och Riksskatteverket. Synpunkter framförda i skrivelser från Föreningen Svenskt Näringsliv (dnr Fi2001/4529) har också ingått i beredningen av ärendet. Förslagen har i huvudsak utformats i enlighet med de synpunkter som kommit fram under beredningen.

Förslagen i denna proposition har tagits fram i samråd med vänsterpartiet och miljöpartiet.

4 Ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting

4.1 Utgångspunkter för ett tillfälligt sysselsättningsstöd

Regeringens förslag: Ett tillfälligt sysselsättningsstöd lämnas till kommuner och landsting för 2002. Stödet består av ett generellt sysselsättningsstöd och ett nyanställningsstöd.

Underlaget för stödet utgörs av lönekostnader för kommunala verksamheter som bedrivs i egen regi med tillägg för beräknade lönekostnader i den verksamhet som kommunen respektive landstinget köper in från andra producenter. Köp av verksamhet från andra kommuner och landsting skall inte ingå i underlaget för stödet.

Stödet tillgodoförs kommunerna och landstingen genom kreditering på respektive kommuns och landstings skattekonto. Det generella stödet tillgodoförs under 2002 och nyanställningsstödet under 2003.

Skälen för regeringens förslag: Kommuner och landsting svarar för verksamheter som är av avgörande betydelse för välfärden, såsom utbildning, kultur, individ- och familjeomsorg, äldre- och handikappomsorg samt hälso- och sjukvård. Den svagare ekonomiska utvecklingen internationellt påverkar den svenska ekonomin negativt, vilket även leder till försämrade förutsättningar för kommuner och landsting. Det senaste decenniet har kommuner och landsting tvingats att vara mer återhållsamma med nyanställningar, vilket bidragit till att personalens genomsnittliga ålder har ökat. De kommande åren kommer ett stort antal personer behöva anställas till följd av ett ökat antal pensionsavgångar. Personalförstärkningar kan behövas i delar av den kommunala verksamheten för att stärka kvaliteten. Även behoven av kommunal verksamhet beräknas öka, bl.a. till följd av den demografiska utvecklingen, vilket också innebär att rekryteringsbehovet ökar.

Det är mot denna bakgrund som regeringen nu föreslår ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting för 2002. Om dessa ges möjlighet att upprätthålla sysselsättningen samt tidigarelägga planerade nyanställningar, kan de kommunala verksamheterna stärkas samtidigt som en ökning av arbetslösheten motverkas. Stödet bidrar därmed till att stärka för välfärden viktiga sektorer och förebygga arbetslöshet.

Vad som i fortsättningen sägs om kommuner gäller även för landsting.

För att minska kommunernas arbetskraftskostnader bör stödet baseras på de löneutbetalningar som ligger till grund för arbetsgivaravgifter, dvs. kommunens redovisade lönekostnader.

Vid utformningen av stödet måste beaktas, vilket Föreningen Svenskt Näringsliv framhållit, att kommuner inte bara bedriver verksamhet i egen regi, utan även i viss utsträckning köper verksamhet från andra utförare. Andra utförare kan vara privata eller kommunala företag. Det förekommer även att kommuner köper verksamhet av andra kommuner.

För att kunna upprätthålla konkurrensneutraliteten i valet mellan att bedriva verksamheten i egen regi och att köpa den, bör en andel av kommunernas kostnader för köpt verksamhet ingå i underlaget för beräkning av stödet. Andelen bör beräknas så att den i möjligaste mån kan antas motsvara lönekostnaderna i köpt verksamhet. En avvägning måste därvid göras mellan å ena sidan önskemålet att den beräknade andelen motsvarar faktiska lönekostnader i den köpta verksamheten och å andra sidan att systemet är enkelt och lätt att administrera. Utifrån uppgifter som lämnats av Svenska Kommunförbundet och Landstingsförbundet anser regeringen att lönekostnadernas andel i köpt verksamhet kan beräknas till hälften. Det motsvarar den andel som lönekostnaderna uppgår till i den verksamhet som bedrivs i egen regi.

Stödet bör således beräknas på ett lönekostnadsunderlag som utgörs av kommunens lönekostnad med tillägg för 50 procent av kostnaden för verksamhet som kommunen köper in från andra producenter.

Lönekostnader för verksamhet som köps från en annan kommun ingår i den säljande kommunens lönekostnader. Dessa kostnader föreslås exkluderas från den köpande kommunens kostnader för köpt verksamhet och bör således inte ingå i lönekostnadsunderlaget. I annat fall skulle både den kommun som köper verksamheten och den kommun som säljer verksamheten få stöd för samma lönekostnad.

Stödet bör beslutas av Riksskatteverket efter ansökan från kommunen och därefter krediteras kommunens skattekonto.

Förslagen föranleder en särskild lag om kreditering på skattekonto av tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting.

Närmare bestämmelser om stödets utformning meddelas av regeringen.

4.2 Generellt sysselsättningsstöd

Regeringens förslag: Ett generellt sysselsättningsstöd lämnas till kommuner och landsting för 2002. Stödet uppgår till 1 procent av lönekostnadsunderlaget för 2001.

Skälen för regeringens förslag: Ett generellt sysselsättningsstöd bör införas för kommuner och landsting 2002. Syftet med stödet är att öka deras möjligheter att upprätthålla sysselsättningen. Det generella sysselsättningsstödet uppgår till 1 procent av lönekostnadsunderlaget. I realiteten innebär det ett tillskott till den kommunala sektorn på ca 2 200 miljoner kronor.

Som framgår av avsnitt 4.1 bör 50 procent av kostnaderna för köp av verksamhet beräknas utgöra lönekostnader och bör därmed ingå i lönekostnadsunderlaget. Om till exempel de egna lönekostnaderna för 2001 uppgår till 95 miljoner kronor och kostnaderna för köp av verksamhet (exklusive köp från andra kommuner/landsting) uppgår till 10 miljoner kronor blir det krediterade beloppet således 1 miljon kronor ($\{95 + [10 \cdot 50 \%]\} \cdot 1 \%$).

Kommunerna och landstingen bör under september 2002 komma in med ansökan om generellt sysselsättningsstöd till Riksskatteverket.

Regeringens förslag: Ett nyanställningsstöd lämnas till kommuner och landsting för en ökning av lönekostnadsunderlaget till följd av nyanställningar under 2002. Stödet uppgår till 32,82 procent av den beräknade ökningen från 2001 till 2002.

Skälen för regeringens förslag: Ett nyanställningsstöd bör införas för kommuner och landsting 2002. Syftet med stödet är att möjliggöra för dessa att tidigarelägga nyanställningar. Nyanställningsstödet utgår med 32,82 procent av ökningen av lönekostnadsunderlaget från 2001 till 2002.

Nyanställningsstödet beräknas ge ett tillskott till kommunsektorn om ca 800 miljoner kronor. Stödet motsvarar arbetsgivaravgifterna hänförliga till en beräknad sysselsättningsökning.

Stödet baseras på ökningen av lönekostnaderna mellan åren 2001 och 2002. För att stödja nettosysselsättningsökningen och ge incitament till nyanställningar bör en korrigering göras för de löneökningar som beräknas ske mellan 2001 och 2002. Dessa antas i detta sammanhang uppgå till fyra procent.

För att erhålla nyanställningsstöd bör således krävas att lönekostnaderna 2002 överstiger motsvarande kostnader 2001 uppräknade med fyra procent. Kommunens eller landstingets skattekonto krediteras med ett belopp som motsvarar 32,82 procent av den överstigande delen, dvs. motsvarande arbetsgivaravgifterna hänförliga till nyanställningar.

Som angetts i avsnitt 4.1 har lönekostnadsandelen i köpt verksamhet beräknats till 50 procent. Om t.ex. lönekostnaderna (inklusive köpt verksamhet) för 2001 uppgår till 100 miljoner kronor och motsvarande kostnader 2002 uppgår till 105 miljoner kronor blir det krediterade beloppet 328 200 kronor ($\{105 - [100 * 1,04]\} * 32,82 \%$).

Kommunerna och landstingen bör under september 2003 komma in med ansökan om nyanställningsstöd till Riksskatteverket.

5 Ekonomiska konsekvenser

Sammanlagt beräknas det tillfälliga sysselsättningsstödet till kommuner och landsting uppgå till 3 miljarder kronor. Eftersom stödet tillgodoförs kommunerna och landstingen genom att en kreditering görs på deras skattekonton påverkas statens inkomster och därmed statsbudgetens saldo, som försämras med 2,2 miljarder kronor 2002 med anledning av det generella sysselsättningsstödet och med 0,8 miljarder kronor 2003 med anledning av nyanställningsstödet.

Beloppen är baserade på preliminära beräkningar. Framför allt beträffande nyanställningsstödet finns det en viss osäkerhet vad gäller effekterna och därmed kostnaderna.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 14 februari 2002

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Hjelm-Wallén, Thalén, Winberg, Ulvskog, Lindh, Sahlin, von Sydow, Pagrotsky, Östros, Engqvist, Rosengren, Lejon, Lövdén, Ringholm

Föredragande: Bosse Ringholm

Regeringen beslutar proposition Ett tillfälligt sysselsättningsstöd till kommuner och landsting